

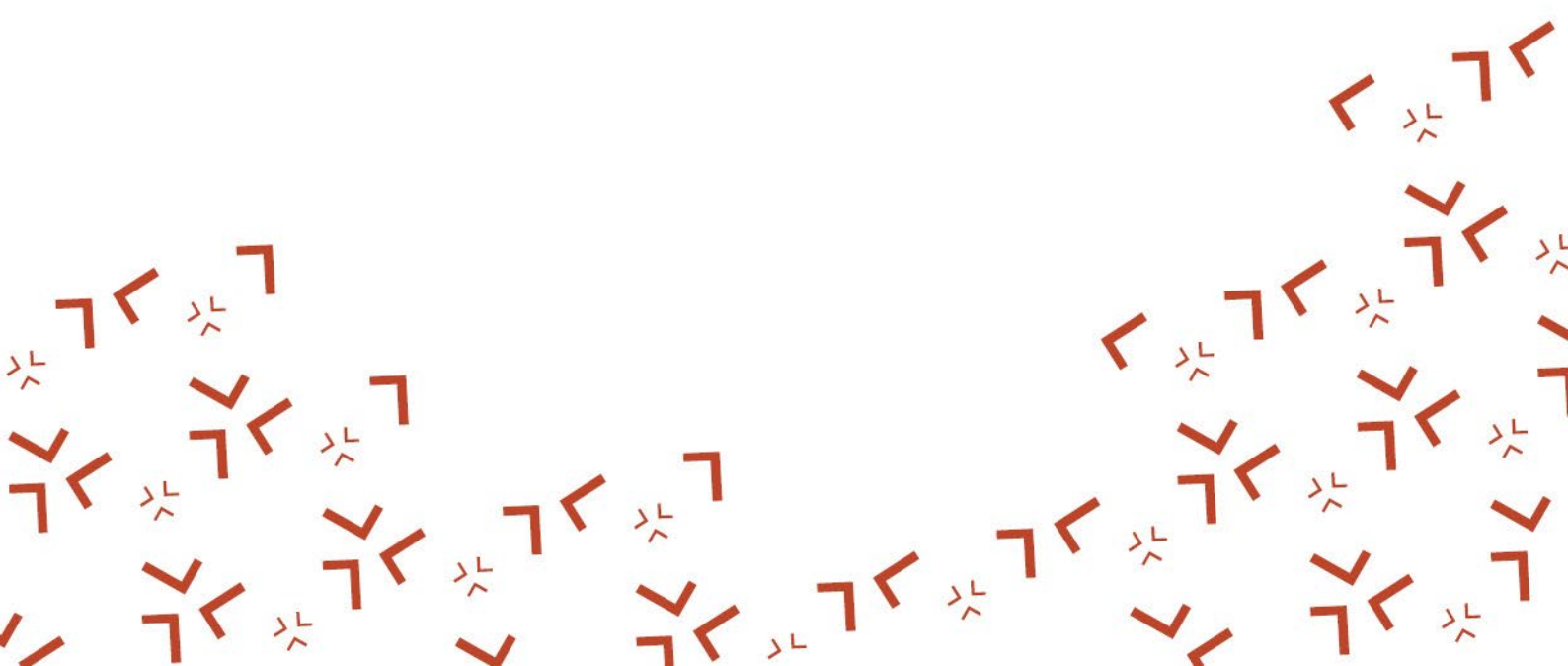
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Pruikkonen, A. & Jumisko, E. 2023. Käänteinen opetus – ei vain videoita, vaan oppimislähtöinen pedagoginen viitekehys. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti (3).

URL: <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=61b5f983-10f9-4432-b037-6d11e6f917dc>

Käänteinen opetus – ei vain videoita, vaan oppimislähtöinen pedagoginen viitekehys

Anu Pruikkonen, HT, KM, kehittämisspäällikkö, Lapin ammattikorkeakoulu

Eija Jumisko, FT, TtM, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: pedagogiikka, käänteinen opetus, oppiminen

Opetuksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on saada tapahtumaan asioita oppijan oppijan päässä. Keskeinen kysymys on, miten opiskelijaa tuetaan tässä? Käänteinen opetus (flippaus) on muokkautuva pedagoginen viitekehys, joka sisältää monia tunnettuja oppimista edistäviä periaatteita ja toimintatapoja. Viitekehys muokkautuu esimerkiksi kohderyhmän tarpeiden mukaan tai riippuen siitä on kyse päivä- vai verkko-opinnoista.

Lapin ammattikorkeakoulussa toteutettiin kevätlukukaudella 2023 käänteisen opetuksen kehittämisprojekti asiantuntija Markku Saarelaisen johdolla, jonka asiantuntijaluentoja ja opintojakso- ja opettajakohtaisten kehittämistyön ohjaussessioiden antia hyödynnämme tässä artikkelissa. Kehittämistyöhön osallistui 19 opettajaa eri aloilta. Kehittämisen kohteeksi valittiin erityisesti alkuvaiheen opintoja, jotta opiskelijat oppisivat lähestymistavan heti opintojen alusta lähtien.

Suunnittelusta ja videoista

Opintojakson flippaaminen alkaa ydinsainesanalyysillä ja osaamistavoitteiden muotoilemisella kysymysmuotoon. Kysymysmuodon käyttö perustuu ajatukseen, että se aktivoi ja virittää opiskelijaa. Teema, tavoitteet ja aikataulu muodostavat ikään kuin korin ja nämä korit etenevät eheänä jatkumona läpi koko opintojakson. Kuhunkin koriin liittyy myös itsenäisesti tehtäviä harjoitus- ja oppimistehtäviä. Saarelainen korostaa opiskelijoiden aktivointia ja sitä, että opettajana kerrot aina mitä tehdään, miksi ja miten, miten opettajalta saa tukea jne.

Flippaamiseen liittyvä ensimmäinen ajatus on usein videot. Ne ovat keskeisessä osassa, mutta eivät itseisarvo. Videoiden kautta opiskelijaa ohjataan keskeisiin teemoihin ja aktivoidaan pohtimaan asiaa. Saarelainen korostaa, että videoiden katselu ei ole uutisten seuraamista, vaan niissä on hoksautettava opiskelijaa miettimään asiaa. Opiskelijaa ohjeistetaan tekemään myös perinteisiä muistiinpanoja teksteistä, videoista ja tehtävistä. Jos oppisimme ammattilaisiksi pelkästään videoita katselemalla, meistä moni olisi F1-kuski, hän naurahtaa ja jatkaa, että kalvoja ei lueta ääneen videolle, vaan selitetään kohteena olevaa asiaa. Tämä on videon ja luennon ero.

Vuorovaikutuksesta

Opintojakson ydinaineksen käsittely videotallenteilla vapauttaa opettajan aikaa vuorovaikutukseen opiskelijoiden kanssa. Merkityksellinen vuorovaikutus on oppimisen kannalta oleellista. Opettajan on koko ajan aistittava missä opiskelijat ”menevät”. Opettajalta vaaditaan ns. pedagogista elastisuutta ja reagoitua vaihtuviin tilanteisiin. Flippauksessa kasvokkainen tai reaaliaikainen vuorovaikutus kohdennetaan esimerkiksi haastaviin ongelmiin, demonstraatioihin, keskusteluun tai kriittisen ajattelun kehittämiseen. Lisäksi se voi sisältää pari- ja ryhmätyöskentelyä.

Vuorovaikutteinen aika opiskelijoiden ja opettajan kesken on niin arvokasta, että Saarelainen kutsuu sitä käsitteellä *prime time*. Sinne ei tulla valmistautumattomana eikä sieltä lähdetä ilman oman oppimisen reflektointia. Ennen kohtaamista on määritellyt tehtävät oltava tehtynä, videot ja muut mahdolliset materiaalit opiskeltuna. Kohtaamiseen valmistaudutaan vastaamalla kyselylomakkeella muutama itsenäisen työskentelyvaiheen aikana opittua koskevaan kysymykseen. Opettaja saa tätä kautta tietoa esimerkiksi siitä, mikä on ollut opiskelijoille vaikeaa ja näitä aiheita voidaan sitten käsitellä ohjatusti. Vastaavasti opettajan vetämistä kohtaamisista lähdettäessä käytetään muutama minuutti sen reflektointiin, mitä opittiin ja miten meni.

Opiskelun ja oppimisen tuesta

Käänteinen opetus edellyttää oppijalta aktiivista opiskeluotetta, itseohjautuvuutta ja vastuun ottamista opiskelusta ja omasta oppimisesta. Saarelainen korostaa, että opiskelijoita on ohjattava muun muassa oman ajankäytön suunnitteluun. Hän kertoo vaativansa opintojensa alussa olevia opiskelijoita näyttämään ajankäyttösuunnitelmansa.

Opiskelijoiden itseohjautuvuustaitojen kehittymistä on tuettava. Tämä voi tapahtua kannustamalla ja tukemalla opiskelijoita tekemään asiaankuuluvia kysymyksiä ja etsimään lisätietoja aiheesta. Itsenäisen opiskelun osalta opiskelijoita on hyvä muistuttaa heidän velvollisuuksistaan. Saarelainen mainitsee, että tutkimusten mukaan 30%:ia opiskelijoista kavahtaa flippaamista ja vastuunottamista omista opinnoistaan. Myönteinen indikaattoritieto esimerkiksi Moodlen edistymisen seurannan kautta on yksi tapa kannustaa opintojaksolla etenemiseen.

Myös vertaispalautteen antamiseen tulee aina opastaa. Flippauksen etu on myös siinä, että opettajalla on enemmän aikaa ohjata ja tukea opiskelijoita opiskelutaidoissa. Käänteinen opetus sisältää jatkuvan arvioinnin sen osalta, miten opiskelijat saavuttavat opintojakson osaamistavoitteet. Tämä tapahtuu itsearviointin ja esimerkiksi ”viikkotenttien” avulla. Opintojaksolla voi olla myös vaihtoehtoisia osaamisen osoittamisen tapoja, joista opiskelija valitsee.

Kokemuksia LapinAMKista

Kysyimme muutamalta kehittämisprojektiin osallistuneelta opettajalta kokemuksia. Tässä vaiheessa flippatut opintojaksot ovat joko vasta alkaneet tai alkamassa, joten opiskelijoiden kokemuksista ei vielä ole tietoa. Sosiaalialan opettajat Kirsi Poikajärvi ja Riikka Korhola pitävät tärkeänä, että flippaus mahdollistaa vastavuoroisuuden opettajan ja opiskelijan välillä. Myös erilaiset oppimisen tavat tulevat huomioitua paremmin.

Sähkö- ja automaatiotekniikkaa opettava Jukka Hietämäki on juuri aloittanut flippauksen testaamisen aloittavien opiskelijoiden labroissa. *”Opiskelijat saivat ennakkoon tehtävät ja opastusvideot. Tehtyjen tuotosten perusteella tehdään labratyö, jossa olen mukana keskustelemassa ja vastaamassa kysymyksiin. Näin toimien oletan aikaa jäävän enemmän itse työn tekemiseen ja tulosten analysointiin”*, Jukka kertoo. Hän jatkaa, että *”flippaus-koulutus vahvisti omaa ajattelua siitä, miten näitä oppimistapahtumia tulisi järjestää. Vaatii vain todella paljon aikaa ja työkalujen opettelua niiden toteutusten tekemiseen. Eniten ehkä opin palautteenannon merkityksestä, siinä on myös eniten opiskeltavaa.”*

Kaikki kolme opettajaa sanovat kuin yhdestä suusta *”Kannatti ehdottomasti lähteä mukaan”*. Kirsi ja Riikka toteavat, että *”uusien pedagogisten ratkaisujen kehittäminen antaa erittäin paljon lisää erilaisia näkökulmia myös omaan työhön. Lisää työn miellekyttä sekä auttaa työssä jaksamisessa.”* Opettajat kertoivat parasta antia olleen henkilökohtaiset

valmennustapaamiset Markun kanssa ja toteavat hänen olevan kouluttajana ammattitaitoinen ja helposti lähestyttävä.

Kehittämiprojektin loppuvaiheessa opettajat esittelivät kehittämistyötään kollegoilleen. Esittelytilaisuudesta välittyi opettajien oman osaamisen ja yhdessä oppimisen ilo. Pohdimme myös, miten tästä jatketaan. Käänteisen opetuksen kehittämisessä tarvitaan toinen toistensa sparraamista, kokemusten jakamista ja yhdessä oppimista virallisin ja epävirallisin, spontaanein muodoin. Fiilis siitä, että olemme Lapin AMKin opettajia, uskallamme tehdä ja kertoa tekemisistämme, on tärkeää pitää elävänä. Saarelaisen sanoin ”opetuksen kehittämisen tulisi olla jatkuva mielentila”.

Lopuksi

Saarelaisen esittämän flippausmallin vahvuus on opiskelun ja oppimisen tukeminen kokonaisvaltaisesti. Se rakentuu osaamisperustaisuudelle ja opetus ja ohjaus ovat opiskelija- ja oppimislähtöistä. Se tukee myös opiskelutaitojen sekä nk. 21 vuosisadan taitojen kehittymistä, jotka ovat keskeisiä tulevaisuuden työelämätaitoja.